Joan Ridao Doctor en Ciència Política i de l'Administració i professor de Dret Constitucional

"La voluntat expressada a les urnes preval sobre l'ordre constitucional intern dels estats"

DANI CODINA

El llibre ● L'Exsecretari general d'ERC, Joan Ridao (Rubí, 1967) ha escrit *Podem ser independents? Els nous estats del segle XXI*, (RBA, novembre del 2012), per encàrrec de l'editorial i lluny de "la literatura independentista habitual" **El polític jurista** ● Ridao hi analitza el Dret Internacional més actual en els processos de secessió i projecta els escenaris d'un procés català cap a la independència

ALBERT GARCIA

Encara s'han de considerar les raons jurídiques per avançar cap a la independència?

Les raons jurídiques són les que ens portaran cap a la independència, però no les raons jurídiques de fa vint anys, sinó a la llum del procés de juridificació del Dret Internacional de la secessió, que té un punt d'inflexió el 1998, quan la Cort Suprema del Canadà emet una sentència arran d'una consulta del govern sobre el cas del Quebec. Fins aquell moment, el Dret Internacional havia associat sempre el dret a la secessió a fenomens de descolonització. A partir del 1998, el Tribunal Suprem del Canadà ve a dir que allò fonamental no és l'ordre constitucional intern dels estats, sinó que el que preval és la democràcia, és a dir, la voluntat expressada a les urnes pels ciutadans.

El precedent del Quebec també provoca incerteses, oi?

Té inconvenients. El Canadà, com el Regne Unit, són liberals democràtics de llarga tradició pluralista, cosa que Espanya no és. Cal dir que, a pesar d'aquesta tradició permissiva, els governs dels estats han posat obstacles als processos. Precisament, el Regne Unit ha agafat la Clarity Act, la llei de la claredat canadenca com a full de ruta. Aquesta llei intenta posar unes regles del joc que no afavoreix massa, perquè demana majories qualificades, percentantge de participació a la consulta, etcètera. Però la Clarity Act inspira el procés escocès i també la va fer servir el Consell d'Europa quan va resoldre el conflicte de Montenegro. I, per tant, no deixa de ser un bon patró per utilitzar.

La celebració del refèndum el 2014 a Escòcia, on el sí perd a les enquestes, pot suposar un mirall una mica fosc per al procés català?

Ja veurem com evolocionen les enquestes. Com va passar a Montenegro, veiem que, a mesura que s'acosta la data electoral, els indecisos, que són la franja més important, s'acaben decantant. És a dir, la gent que normalment aposta per una via intermèdia s'acaba decantant cap a una banda o cap a l'altra.

Com es pot fer aquest procés sense consentiment legal intern?

D'entrada tenim un problema perquè hi ha una llei del govern central anterior que preveu de fer referèndums d'acord amb l'article 92 de la Constitució espanyola previa autorització de l'Estat, i ja sabem que no l'autoritzarà. En segon lloc, si el Govern aprova una llei de consultes no refrendàries diferent al referèndum sense manejar el cens electoral, evidentment, serà una llei impugnada davant del Tribunal Constitucional i en suspendrà l'aplicació. Anem a un escenari de purgatori jurídic: no tenim llei. Llavors, com ha dit el president Mas, anirem a la internacionalització del conflicte. És una possibilitat intentar buscar l'arbitratge d'organismes o institucions amb llei internacional, perquè em sembla insostenible una situació en què un Govern legítim i dos terços del Parlament que surt de les urnes el 25-N vulgui fer la consulta i Espanya ens enviï la Guàrdia Civil.

> ***"No crec que, a la UE, li interessi tenir Catalunya, durant tres anys, fent un periple, negociant l'adhesió. La política s'acabarà imposant"***

Com busquem, doncs, la moderació internacional?

Penso que el futur Govern tindrà com a gran objectiu buscar complicitats i aliances en l'àmbit internacional. De fet, la política resol molts conflictes d'aquests. La reunificació alemanya no va implicar cap alteració de la Unió Europea [UE], Groenlàndia no va voler entrar a la UE, tot i que forma part de Dinamarca, i hi va haver una renegociació; en el cas de Kosovo, el paper dels Estats Units va ser determinant. A Croàcia, per exemple, va ser determinant el paper del Vaticà, perquè hi havia una majoria catòlica, etcètera. La política quan ha calgut ha resolt aquests conflictes al marge de la llei.

Quin paper hi té la societat civil?

És qui fa una apel·lació a iniciar aquest procés, per baix, de tal manera que la societat civil organitzada —les entitats, els sindicats—, hi ha tingut un paper decisiu. És més, per a mi, els partits han fet seguidisme. En el cas de CiU, d'una manera molt clara, que ha anat cavalcant sobre l'onada que es produeix a partir de l'Onze de Setembre i abans. Tot i que ara és l'hora de la política en majúscula, de la determinació del Govern i els partits del Parlament.

UNIÓ EUORPEA I PAC ● És resoluble el debat sobre si Catalunya com a nou Estat naixent quedaria exclosa de la Unió Europea o se li aplicarien els tractats a la ciutadania?

És difícil pronunciar-se; fins i tot, la UE s'ha contradit, fins que ha decidit no posar-s'hi més. Es pot trucar a la porta i dir: escolti'm els tractats no preveuen això. L'únic és que això ha de concitar la unanimitat dels 27, i l'any que vé, dels 28. Després, hi ha les opinions benèfiques que diuen que la condició de ciutadà europeu fa que la ciutadania no quedi fora de la Unió, per tant, una cosa és renegociar les condicions de l'adhesió i l'altra és demanar l'ingrés. I encara, molt més benèfica, la que diu que hi ha el Tractat de Viena que preveu la successió en els casos de secessió quan es pertany a una organització internacional. El problema és que és del 1978 i Espanya no l'ha ratificat mai. En qualsevol cas, tornem a allò que et deia: França i Algèria, la unificació a Alemanya, Dinamarca i Grenlàndia, etcètera; ho van resoldre políticament i em sembla absurd que hàgim de començar el procés d'adhesió, perquè, d'altra banda, Espanya també haurà de renegociar les seves condicions, tots estarem embarcats en aquest procés de renegociar amb la Unió Europea. No crec que, a la UE, li interessi tenir Catalunya, durant tres anys, fent un periple negociant amb tothom. Finalment, la política s'acabarà imposant.

La pagesia es pot fiar d'un Estat català?

Si hem arribat on hem arribat, és perquè hem desplaçat una part del catalanisme cap al benestar. Per tant, encara que el sector primari pesa el que pesa al conjunt de l'economia, té altres interessos per al conjunt, des del punt de vista de la cohesió social, del manteniment del paisatge, etcètera, i això és molt important. Amb 16.000 milions d'euros més, que són els que ens depreda Madrid, tindríem molts més recursos. És preferible una Catalunya amb Estat propi al si de la UE, beneficiària d'ajuts i, en el cas que això no fos possible —que no ho preveig— tindríem molts més recursos, perquè faríem nostra tota la capacitat fiscal i econòmica que tenim.

En el discurs final de la darrera legislatura, el president Artur Mas, lligava el model de país al procés cap l'Estat propi; altres veus, parlen d'un necessari acostament cap a les polítiques socials.

Espero que el futur Govern abandoni les polítiques neoliberals i de l'austeritat masoquista que fins ara han practicat CiU i el PP, que sigui molt més sensible en allò social d'acord amb el retrat del que és la Catalunya real: de centreesquerra i catalanista. Les polítques que ha fet el Govern de CiU no es correspon amb l'afany de la majoria del poble de Catalunya.